

Ar kopīgu spēku savā mežā

Kopīga spēka veidošana, lai ikviens kooperatīva biedrs saņemtu sava meža apsaimniekošanai nepieciešamo, – tā varētu teikt par mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (MPKS) Mūsu mežs attīstības vīziju.

Mūsu mežs darbojas galvenokārt Kurzemē un radīts uz Saldus meža īpašnieku apvienības bāzes. Tās aktīvākie biedri 2016. gadā izveidoja kooperatīvu, ņemot vērā šīs nozares kooperatīvu kustības aizsācēja Grigorija Rozentāla pieredzi. Bija redzams, ka tieši tā var veidot saimniecisko darbību un ciešāku sadarbību ar īpašniekiem, un tam kooperatīva dibināšanā bija liels svars. Pašlaik *Mūsu mežā* apvienojušies 63 biedri – gan fiziskas, gan juridiskas personas –, un apsaimniekojamā platība pārsniegusi trīs tūkstošus hektāru.

SVARĪGS IR APJOMS

Kādi ir ieguvumi, darbojoties kooperatīvajā? *Mūsu meža* izpilddirektors Toms Kalvis uzsver, ka tas ir kopīgais spēks gan kokmateriālu, gan stādu tirgū. Ar katru īpašnieku daudzos gadījumos partneri negribēšot *krāmēties* vispār, nedošot labāko cenu vai vienkārši sadarbību atteikšot. „Ja kādam būs vēlme iepirkt mazu stādu skaitu, teiksim, 200–300, tad meža īpašnieks var palikt bez nepieciešamā. Savukārt kooperatīvā katrs biedrs izsaka savas vēlmes un vajadzības, un mēs rīkojam kopīgu iepirkumu,” skaidro T.Kalvis.

Katru gadu notiek biedru aptauja, lai saprastu ikviena vajadzības. Mežs tiek stādīts galvenokārt pavasarī, jo uz to laiku atbrīvojušās jaunaudzē kopšanas brigādes. Tas esot visizdevīgākais brīdis, kad brigādēm darba apjoms samazinājies un kooperatīvs var darbaspēku iesaistīt meža stādīšanā. Ja kāds izvēlas kokus stādīt rudenī, stādi jāpiesaka pusgadu iepriekš, bet tādu gadījumu neesot daudz. Pēc aptaujas kooperatīva vadītājs sazinās ar vietējām audzētāvam un stādus rezervē. Tā kā kooperatīvs darbojas ar katru biedru, vadītājs ir lietas kursā par izstrādātajām cīsmām, un tad arī kļūst skaidrs, vai īpašnieks mežaudzi atjaunos maksliģi vai dabiski. Ātra informācijas aprīte ir tā priekšrocība, ko var panākt ar individuālu pieeju.

Līdzīgi kā citi meža apsaimniekotāji, arī T.Kalvis uzsver, ka daži tirgus dalībnieki ar mazajiem spēlētājiem daudz nerēķinās. „Ja tāds saimnieks gribēs kādai lielajai kokmateriālu iepirkšanas vietai piegādāt savus desmit kubikmetrus, būs interese uz viņu nopelnīt. Bet, ja kooperatīvs operē ar desmit tūkstošiem kubikmetru, tad jau runa ir par pastāvīgu koksnes plūsmu un garantēta apjoma piegādi. Tā ir ilgtspējīga darbība, lai partneri zinātu, ka koksne tiks piegādāta un īpašniekiem uz tā rēķina būs piemaksas,” skaidro izpilddirektors.

AUG TRĪSKĀRTĪGI

Kopš T.Kalvis 2018. gadā kooperatīva darbā iesaistījās pats, biedru skaits pakāpeniski izaudzis trīskārtīgi. Tā vadītājs spējis pielāgoties tam cilvēku skaitam, kam pakalpojumi jāsniedz. Tagad viss notiek dabiski, bet citādi būtu, ja biedru skaits augtu ļoti strauji.

Kā meža īpašnieki kļūst par kooperatīva biedriem? T.Kalvis uzsver: lai sāktu runāt par abu pušu sadarbību, vajadzīga pirmā darbība. Tā var būt konsultācija par jaunaudzē kopšanu, cīsmu vai jauna meža stādīšanu. Tad arī īpašnieks saprot, vai vērts sadarbību sākt un vai no kooperatīva būs jēga.

„Mēs konsultējam ne tikai kooperatīva biedrus, bet arī pārējos meža īpašniekus. Kad ar viņiem runāju, saprotu, kādas ir vajadzības, vai esam nepieciešami vai cilvēki ir pašprietiekami, jo daudzi meža īpašnieki ir izglītoti un viņiem nav problēmu vienu vai otru jautājumu izlemt,” stāsta izpilddirektors.

personīgie ieteikumi daudziem palīdzot izvēlēties tam par labu.

JĀREDZ SAVA VĪZIJA

Mūsu meža biedri apsaimnieko no viena līdz 200 ha. T.Kalvis uzsver, ka katram īpašniekam jāsaprot sava vīzija un kooperatīvam tai jāpielāgojas no mežsaimniecības viedokļa. Ja kāds vēlas virzīties pa dabas daudzveidības ceļu un nevēlas kailcirtes, jāsaprot, ko ieteikt, lai daudzveidību veicinātu un platības pasargātu vai saglabātu dažādus meža elementus. „Mums ir biedri, kas kailcirtes savā mežā nevēlas redzēt, un tad rīkojam izlases cirtes, krājas kopšanu un saprotam, ko saglabājam. Tiem, kas izvēlas saimniecisko darbību, iesakām citus darbus. Jāizprot, kādu mežu nākotnē katrs vēlas redzēt. Man kā speciālistam savas zināšanas jāpielāgo tam mērķim, uz kuru vēlas iet īpašnieks. Var gadīties arī tā, ka cilvēks nav izvēlējis labāko apsaimniekošanas modeli, un tad kooperatīva speciālisti piedāvā A, B vai C variantu, lai nonāktu pie kopsaucēja,” pieredzē dalās T.Kalvis.

Tāpat *Mūsu mežs* organizē mācības un apgādi. Ar biedriem lielākoties strādā kooperatīva vadītājs, bet atsevišķos darbos – meža sti-

MPKS *Mūsu mežs*

- Kopš 2016. gada tas ir Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas atzīts mežsaimniecības kooperatīvs.
- *Mūsu meža* kolektīvu veido profesionāli ar vairāku gadu pieredzi, kas nodrošina pilnu meža apsaimniekošanas ciklu.
- Dalība kooperatīvā nekādi neierobežo biedru brīvību lēmumus par savu mežu pieņemt pašiem un organizēt jebkuru darbu. Īpašniekam jābūt sava meža saimniekam.
- Kooperatīvs biedriem meža apsaimniekošanā sniedz bezmaksas padomus, palīdz sagatavot un ieviest Eiropas Savienības projektus, meža apsaimniekošanai nodrošina visus pakalpojumus, kā arī biedru koksni pārdod par vislabākajām cenām.
- Pašlaik kooperatīvā ir 63 biedri. Pērn apgrozījums sasniedza 453,3 tūkstošus eiro. Kooperatīvs apsaimnieko ap 3000 ha.

/Avots: MPKS *Mūsu mežs*/

gošanā vai inventarizācijā – tiek iesaistīti ārpakalpojumu sniedzēji, kas ir ilgstoši partneri.

Pašlaik liels uzdevums ir jaunaudzē kopšana, jo izmaksas nozarē strauji sadārdzinājušās. Iepriekš lielu daļu sedza Eiropas finansējums, bet tagad projektos vajadzīgs lielāks paša maksājums, un tas liek pielāgoties jaunajai tirgus situācijai. Tāpat izaicinājums ir atrast meža izstrādātājus, jo pieprasījums pēc šiem pakalpojumiem ir liels. Tomēr ir cerība, ka tuvākajā laikā situācija stabilizēsies.

REZULTĀTS PĒC GADIEM

Cik svarīga meža apsaimniekošanā ir ilgtspējība? „Rezultāts būs redzams pēc 70 gadiem. Man kā speciālistam ļoti svarīgs kods ir tas, ka mana darba rezultāts būs redzams pēc gadu desmitiem. Būtiskākais, ka pēc manis paliks produktīvāks mežs un īpašniekam būs, ko atdot mantojumā bērniem un mazbērniem, un par paveikto viņi priecāsies,” atklāj T.Kalvis. Viņš ir mežsaimnieks otrajā paaudzē un turpina tēva iesākto. Tomam pieder 3 ha jaunaudzē, kurā darba pietiek pašam un aroda prasmes tiek ierādītas četrgadīgajam dēlam. Līdz ar to var teikt, ka veidojas vesela mežsaimnieku dinastija.

MĒRĶUS SASNIEDZ

Līdz šim kooperatīvam izdevies mērķus sasniegt. Katru gadu realizētās koksnes apjoms ir kāpis un apgrozījums pieaudzis par 10%, bet vidēji par 8% palielinājies biedru skaits. „Tas nozīmē, ka strādājam pareizi. Mērķis ir palielināt apgrozījumu un biedru skaitu,” skaidro T.Kalvis. Tuvākais mērķis ir noturēt pašu uzlikto latīņu – individuālu attieksmi pret katru meža īpašnieku un spēju pielāgoties viņa vajadzībām, kā arī pie sasniegtā neapstāties, veicinot biedru iesaisti,

paplašinot partneru loku, tirgū izcīnot lielāku ietekmi.

Ja partneru skaits strauji augs, kooperatīvā iecerēts palielināt darbinieku skaitu. Pagājušajā gadā iestājušies vairāki mežsaimnieki no Vidzemes, un darbs rit arī šajā vēsturiskajā novadā. Ja būs vairāk biedru, kooperatīvs plāno šajā reģionā atsevišķu struktūrvienību. „Atklātība jeb caurspīdīgums pret biedriem ir kooperatīva stūrakmeņi. Bet grūti tad, ja katrs domā tikai par savu iespēju nopelnīt, nevis kopējo lietu,” rezumē T.Kalvis.

Kāpēc meža īpašnieku kooperatīvu Latvijā tik maz? Tas esot saistīts ar nozares specifiku. Graudkopībā ražu novāc katru gadu, bet meža nozarē tas ir vairāku desmitu gadu jautājums. Turklāt joprojām ir spēcīgas atmiņas par padomju laikā pieredzēto, kad darbojās kolhozi, līdz ar to kooperatīvajā grūtāk iesaistīt tieši vecāko paaudzi. Tagad gan situācija ir cita, un kooperatīvi strādā katrā īpašnieka labā. „Mēs īpašnieku nevis ierobežojam, bet esam palīgs, kurš iesaka, kā rīkoties labāk,” uzsver T.Kalvis, piebilstot, ka kooperatīvi jāstiprina un to var panākt vien ar cītīgu darbu un uzticēšanos.

Informāciju sagatavoja biedrība *Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija* par Meža attīstības fonda piešķirtajiem līdzekļiem projekta Nr. 22-00-SOMF10-000024 ietvaros.

MEŽA
ATTĪSTĪBAS
FONDS